

Henrik Jensen, professor
Økonomisk Institut
Københavns Universitet

1. oktober, 2008

Kommentar i *Information*, 3. oktober 2008

Homer Simpson, Bush og slaget om finanskrisen

Jeg elsker Lisa Simpson fra tv-serien *The Simpsons*, og er helt enig i Mads Qvortrup's beskrivelse af hende i lederen om finanskrisen d. 1. oktober. Schadenfreude - skadefryd - tjener ikke noget formål. Heller ikke i en situation med dyb krise på de internationale finansmarkeder. Så udover at jeg håber Qvortrup skammer sig, som Lisa siger man skal, når man glæder sig over andres ulykke, så har jeg et par mere substantielle kommentarer til lederen og de fejlopfattelser, jeg mener præger den.

Jeg kan ikke se, hvad Susan Strange's verdensbillede har med den aktuelle situation at gøre. Hun beskriver angiveligt en rendyrket kapitalistisk verden uden regulering af den finansielle sektor og med frie internationale kapitalbevægelser. Sådan ser verden kun delvis ud. Den finansielle sektor er i de fleste lande underlagt en høj grad af regulering - netop for at minimere risikoen for et kollaps. Den krise vi ser nu, har fortrinsvis udgangspunkt i den amerikanske økonomi. Ville krisen ikke være opstået, hvis USA *ikke* var en del af det internationale kapitalmarked? Jo; krisen er hverken opstået på grund af frie kapitalbevægelser (men disse medvirker selvfølgelig til at sprede den), eller grundet fravær af regulering. Så Susan Strange bidrager ikke meget til forståelsen her; men lad hende dog blot få lidt berømmelse og ret til eventuelt at føle en smule Schadenfreude.

Hvis man nu ikke kan give et karikeret billede af virkeligheden skylden for hele miseren, hvad så? Jah, den hurtige løsning er selvfølgelig at rette skytset mod George W. Bush. Han er jo en notorisk latterlig figur som tilmed har ansvaret for død og ødelæggelse flere steder i verden. Men at give Bush og hans regering kredit for finanskrisen er nok ikke så rimeligt, som Qvortrup synes. Startskuddet til krisen var utvivlsomt boligprisstigningerne i USA, som mange i dag betragter som en boble. Disse stigninger medførte en långivningsadfærd ofte baseret på forventninger om yderligere boligprisstigninger, hvilket på kort sigt forårsagede de "ønskede" boligprisstigninger. Men når boblen brister kan lånene ikke tilbagebetales, og en krise er skudt i gang. Er det nu Bush's skyld? Næppe. Bobler er for alle praktiske formål umulige at forudsige, ligeså svære at bekræfte eksistensen af, så de kan oftest først erkendes, når det er for sent. Derfor er det centrale at undgå, at de kan opstå. Og i den forbindelse kunne man ligeså godt give Clinton skylden. Clinton administrationen pressede i 1999 Fannie Mae institutionen til at udvide låneaktiviteten til lavindkomstgrupper bl.a. ved at opkræve mindre udbetalinger. Dvs. Clinton pressede reelt på for, at der blev ydet lån til mennesker, som har svært ved at betale et lån. En del kommentatorer mente den gang, at denne strategi kunne give bagslag senere; jah, det tør siges.

Jeg er helt enig i at politikerne skal støttes i at finde en løsning. Andet ville vel nærmest være ulovligt. Men om afskaffelse af gyldne håndtryk egentlig er så vigtigt her, er jeg ikke sikker på. Det skulle tilsyneladende gøre det nemmere at sluge "at vi andre betaler regningen" for en løsning. Men jeg synes, det vil være

meget bedre at støtte politikerne i løsninger, der ikke nødvendigvis sender regningen videre til skatteborgerne. Sådanne løsninger vil skabe skadelig præcedens for fremtidig adfærd på de finansielle markeder. Derfor er det glædeligt, at Hank Paulson's oprindelige redningsplan (som vitterlig sendte regningen videre), blev skarpt kritiseret af økonomer og politikere, og dernæst revideret så skatteyderne i større omfang blev gjort skadesløse. Den plan blev som bekendt ikke vedtaget i Kongressen; to ud af tre republikanere stemte imod. Så forhåbentlig ender man med en plan som holder skatteyderne mere eller mindre helt ude af billedet. Da vil selv de mest skeptiske republikanerne kunne stemme for planen. Og planen vil kunne hjælpe almindelige mennesker mest; de mennesker som ifølge Quortrup er ofre for et økonomisk kaos skabt af en republikansk administration.

Lad mig slutte med The Simpsons. Jeg elsker det afsnit, hvor Homer Simpson fysisk tæver Bush den ældre. Og jeg indrømmer gerne, at jeg ser frem til, at Homer også giver Bush den yngre en solid overhaling ved lejlighed. Det er der mange gode grunde til. Men som det gerne skulle fremgå af ovenstående, er det bare for nemt at give Bush administrationen og republikanerne over en kam ansvaret for den aktuelle finansielle krise. Det kan endda ikke udelukkes, at det er republikanere, som sikrer at løsningen på krisen bliver mere social retfærdig.